

บ้านในฝัน

NO. 93 / 1997

BAAN NAI FUN THE INTERIOR DESIGN MAGAZINE OF THAILAND

สร้างสรรค์เพื่อการเป็นอยู่ที่ดี • รางวัลประเภทสวยงาม จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือของ UNESCO 5 ปีซ้อน ปีที่ 19 ฉบับที่ 93

ฉบับส่งท้ายปีที่ 19

ชมความแตกต่างระหว่างบ้านหรูในเมืองกับบ้านพักผ่อนในชนบท

ISSN 0859-1806-80 B.

9 770859 180006

เปิดเล่ม

ส.ค.ศ. (ส่งความเศร้า) **2540**

ร.ค.ส. (รับความสุข) **2541**

ด้วยความปรารถนาดีจาก
ทีมงาน **บ้านในฝัน**

บ้านแก้ว-ริมธาร...แสนรัก

เรื่อง : สุภาวดี ลิ้มอารีย์, รุ่งลาวัลย์ ยศสมแสน

บริเวณเรือนพักของเจ้าของบ้านอันร่มรื่นด้วยไม้ประดับใหญ่น้อย

ท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจผัน-
ผวนในปัจจุบันที่มีแต่ความไม่แน่นอน
ทำให้ชีวิตผู้คนต้องแก่งแย่งแข่งขันใน
การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ
ซึ่งเมื่อเกิดความเหนื่อย เกรียด และ
ท้อแท้ แหล่งที่นำมาซึ่งความสุข ความ
อบอุ่น ความปลอดภัย เป็นที่พักพิง
และให้กำลังใจในยามนี้ก็คือ บ้านของ
เราเอง

บ้านรูปทรงชนบทกลุ่มนี้เป็น
ตัวอย่างชีวิตเรียบง่ายแบบไทยๆ แฝง
ด้วยความอบอุ่นและบรรยากาศแบบ
พื้นบ้านตามชนบทที่สามารถจะบรรยาย
ได้ถึงบ้านในฝันของผู้คนหลายคน ซึ่ง
อาจจะไม่ต้องมีราคาแพงและมีมูลค่าสูง
เสมอไป อยากรู้ถึงความฝันมาของ
เจ้าของบ้านคนใหม่กับเจ้าของบ้านเดิม
ที่แสดงถึงความผูกพัน ความนับถือใน

ความมีน้ำใจและแสดงถึงความเอื้ออาทร
ต่อกัน ที่มนุษย์ทุกคนทุกนามในปัจจุบัน
ปรารถนาที่จะได้รับและหือยยื่นให้ต่อกัน
เริ่มจากเจ้าของบ้านแก้ว-ริมธรา
ได้ขึ้นมาดูที่ดินแปลงหนึ่งที่ซื้อไว้เมื่อ 5-
6 ปีก่อน โดยไม่เคยได้ขึ้นมาดูแลเลย
จะมีเพียงชายชราคนหนึ่งที่ได้มาจ้างให้
ดูแลและแพ้วถางหญ้าให้ในบางครั้ง
ซึ่งได้พบว่าบ่อนี้ที่ดินแปลงที่ได้ซื้อไว้มี
บรรดา วัว ควาย กำลังกินหญ้าอยู่หลาย
ตัวและได้ถ่ายมูลทิ้งไว้บนผืนดินเกลื่อน
กลาด และมีชายหนุ่ม 2-3 คนกำลัง
ต้อนวัวลงจากรถบรรทุกสิบล้อ จากนั้น
มีชายแก่คนหนึ่งออกมาแสดงตัวว่าเป็น
เจ้าของวัว และได้กล่าวขอโทษที่ได้นำ
วัวมาเลี้ยงโดยมิได้ขออนุญาต หากเจ้า
ของที่ดินแปลงนี้ปรารถนาที่จะมาปลูก
บ้านเมื่อใด ก็จะทำความสะดวกพื้นที่ให้

เมื่อสอบถามพบว่าเจ้าของวัวดังกล่าว
ต้องการจะขุนวัวเพื่อส่งโรงฆ่าสัตว์ ดัง
นั้นเจ้าของบ้านแก้ว-ริมธรา จึงได้เอ่ย
ปากขอซื้อชีวิตวัวทั้งหมด และให้ชาย
ชราที่ว่าจ้างไว้ดูแลที่ดินของตนนำสัตว์
เหล่านี้ไปถวายวัด จากนั้นได้สอบถาม
ชายเจ้าของวัวว่า มีชาวบ้านคนไหน
ปรารถนาที่จะขายขี้วัวบ้าง ชายเจ้า
ของวัวจึงได้นำทางข้ามฟากน้ำแม่ริมมา
ดูขี้วัวที่บ้านของตน พร้อมกับบอก
ว่าตนเองก็ปรารถนาที่จะขายบ้านพร้อม
ที่ดินของตนแปลงนี้ เพื่อที่จะได้จัดสร
รับส่วนเงินให้กับลูกๆ ของตนสำหรับ
ตนเองนั้นก็จะได้นำเงินไปฝากธนาคาร
และนำดอกเบียมาใช้เลี้ยงชีพไปวัน ๆ
และจะขอหันหน้าเข้าพึ่งพาร่มโพธิสมภาร
เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจต่อไป โดย
จะขอละจากอาชีพเดิมตลอดชีวิต

เจ้าของบ้านแก้ว-ริมธารจึงได้พิจารณาบ้านหลังนี้ ซึ่งแบบเดิมเป็นเพียงบ้านก่ออิฐถือปูนธรรมดาครั้งติดครั้งไม่มียุงข้าวหรือที่ชาวพื้นเมืองเหนือเรียกว่า “หลองข้าว” ขนาดกลางตั้งอยู่หน้าบ้าน ข้างบ้านเป็นที่ตั้งโรงเลี้ยงวัวกว้างขนาด 6-8 ตัว หลังคาจั่วมุงดินขอ หลังบ้านมีเล้าไก่และคอกหมูอยู่ในเล้าที่ทำจากกระแจะไม้ไผ่ หลังบ้านติดลำน้ำแม่มิม มีเรือนไม้หลังใหญ่ใต้ถุนโล่งชั้นบนมีระเบียงโดยรอบ ใช้สำหรับเก็บลอมฟาง

ภาพที่เห็นในวันแรกนั้นน้ำแม่มิมปริ่มฝั่ง บริเวณโดยรอบร่มรื่นด้วยไม้ผลทั้ง ลิ้นจี่ ลำไย ขนุน และกอไผ่ริมนี้ทำให้รู้สึกประทับใจมาก เจ้าของบ้านแก้ว-ริมธาร จึงตัดสินใจซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตามราคาที่สูงเจ้าของบ้านเดิมยอมตัดความผูกพันกับบ้านที่ตนได้พักพิงมาตลอดชีวิต ขายให้ผู้ซื้อรายนี้เพียงรายเดียวเท่านั้นด้วยความต้องชะตาและความประทับใจในตัวของผู้ซื้อที่ยอมเสียสละทรัพย์เพื่อแลกกับชีวิตของสัตว์ที่กำลังจะถูกฆ่า ซึ่งในสังคมปัจจุบันจะพบคนที่มึนน้ำใจดีงามเช่นนี้ได้ไม่มากนัก ซึ่งการซื้อขายครั้งนี้ไม่ต้องใช้เงินวางมัดจำแต่อย่างใด เพียงแต่เขียนสัญญาซื้อขายไว้แล้วผู้ซื้อจึงโอนเงินให้ตามกำหนดเท่านั้น

บริเวณเรือนพักสำหรับแขก

เมื่อเวลาผ่านไป 2 ปี เจ้าของบ้านแก้ว-ริมธาร ประารถนาที่จะมาอยู่ที่เชียงใหม่ อีกทั้งนำครอบครัวและมารดาที่ป่วยอยู่เพื่อมารักษาพยาบาล ในสภาวะแวดล้อมที่ดีกว่ากรุงเทพฯ จึงได้กลับมาปรับปรุงและตกแต่งบ้านหลังนี้ โดยได้รักษาสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุดตามสภาพของท้องถิ่นและใช้งบประมาณในการปรับปรุงบ้านแต่หลังไม่เกินสี่แสนบาท แต่ยังคงประโยชน์ใช้สอยคุ้มค่าโดยช่างฝีมือชาวบ้านรวมทั้งการตกแต่งสวน โดยยังคงอนุรักษ์รั้วที่ปลูกด้วยชาเขียว สลับกับปากไม้ไผ่ และสิ่งที่สำคัญของบ้านนี้คือ เจ้าของบ้านชื่นชอบกับการจัดดอกไม้ซึ่งต้องจัดทุกวัน รวมทั้งการนำเอาดอกกุหลาบลอยไว้ในโอ่งดินเผา รายล้อมรอบบ้าน

ทุกวันในเวลาพลบค่ำ ตลอดทางเดินจากปากประตูบ้านจนถึงบันไดจะมีแสงรำไรจากตะเกียงน้ำมันก๊าดใน “ซ้อล้อ” เล็กๆ น่ารักใช้ส่องนำทางเข้าสู่ตัวบ้าน ท่ามกลางบรรยากาศเย็นสบาย เงียบสงบตามแบบชนบท อบอุ่นไปด้วยกลิ่นควันจากน้ำมันก๊าดคลเคล้ากับกลิ่นหอมของดอกทริมเปตซึ่งออกดอกสีขาวกระจ่างอยู่ท่ามกลางสวน บางครั้งก็จะได้กลิ่นไอดินเผาของไถ่ดินกับกลิ่นหอมของดอกกุหลาบที่เจ้าของนำไปลอยไว้ในไถ่่น้ำรอบๆ บ้าน

ในบริเวณบ้านแก้ว-ริมธาร แห่งนี้ประกอบด้วย

- บ้าน 2 ชั้นครึ่งตึกครึ่งไม้ของเดิม
- บ้านยังข้าวของคุณตา-คุณยาย
- บ้านพักรับรองจากลอมฟาง
- ห้องอาหารจากโรงเลี้ยงวัว
- ห้องครัวและห้องน้ำจากเล้าหมู กับเล้าไก่

และส่วนที่สร้างขึ้นใหม่

- บ้านไม้ไผ่หลังใหม่ของเจ้าของ
- ศาลาไม้ไผ่ริมน้ำหลังบ้าน
- ศาลายกพื้นหลังคาใบตองตั้งสำหรับนวด
- “หลูก” เครื่องวิดน้ำเสียงดนตรีประจำบ้าน

ไม้ประดับริมรั้วและริมทางเดิน

ตัวเรือนกลางหลังใหญ่ สำหรับรับรองแขก

ศาลาพักผ่อนแบบพื้นบ้านตรงริมรั้ว

บ้าน 2 ชั้นครึ่งตึกครึ่งไม้ ประตุนหน้าต่างเหล็กดัดก็ยังเป็นของเดิมปรับปรุงด้านหน้าพื้นห้องปูด้วยเสื่อแห้งแบ่งเป็นส่วนรับแขกใช้เบาะผ้าฝ้ายสีส้มคู่กับหมอนสามเหลี่ยมและปูพื้นด้วยพรมทอมือ หากไม่ถนัดนั่งกับพื้นก็ใช้ชุดรับแขกไม้ชิงชันประดับมุก และมีโต๊ะทำงานไม้สักหน้าโต๊ะทำด้วยหินแกรนิตวางชิดผนังห้อง ชั้นโห้วของสะสมมุมและผนังห้องรับแขกจะมีเฟอร์นิเจอร์ของสะสมโบราณรวมทั้งภาพเขียนโดยฝีมือช่างจีนซึ่งหาได้จากท้องถิ่น

ศาลาพักผ่อนใบดองตึง เป็นความประทับใจของเจ้าของบ้านที่ประยุกต์มาจากแบบบ้านของชาวพื้นเมืองในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แม้จะเป็นเพียงใบดองแห้งแต่ภายในศาลาอากาศก็เย็นสบายไม่ร้อนศาลานี้ใช้สำหรับรับประทานอาหารว่างนอนอ่านหนังสือ และนวดแผนโบราณด้วยฝีมือชั้นหนึ่งของแม่เฒ่าในหมู่บ้านย่านนี้เอง

บรรยากาศเริ่มพลบค่ำ

บรรยากาศยามพลบค่ำตรงเรือนพักสำหรับแขก

บ้านขุ้งข้าว ปรับปรุงจากขุ้งข้าว
หลังเดิมโดยต่อเติมจากระเบียงด้านหลัง
มุงหลังคากระเบื้องด้วยกระเบื้องลอนโปร่ง
แสง สำหรับคลุมตาข่ายผักผ่อน ชั้นบน
เป็นห้องนอน ประกอบด้วย เตียงเดี่ยว
2 เตียง ป้องกันยุงโดยใช้มุ้งกระโจมสี
ขาว ชั้นล่างกรุด้วยมุ้งลวดกับบานเลื่อน
เป็นห้องพักผ่อนของคุณชายและพยาบาล
ประจำตัว

บ้านพักรับรองจากลอมฟาง หลัง

ใหญ่ชิดลำน้ำแม่มหลังนี้ เดิมใช้เก็บฟาง
สำหรับเลี้ยงวัว เจ้าของบ้านได้รื้อหลังคา
ปรับปรุงใหม่ โดยใช้กระเบื้องของเดิม
วางตั้งนั่งเล่นหน้าเรือนรับรอง กรอบาน
เลื่อนกระจกโดยรอบแทนผนังไม้และ
ติดม่านโดยรอบเพื่อประโยชน์ในการชม
ทัศนียภาพในสวน และฟังเสียงดนตรี
จาก “หลูก” วน้ำสลับลึกลับกับเสียง
หริตหริ่งเรไรยามค่ำคืน เป็นห้องนอน
เดี่ยว วางของตกแต่งเพียงเล็กน้อย มี

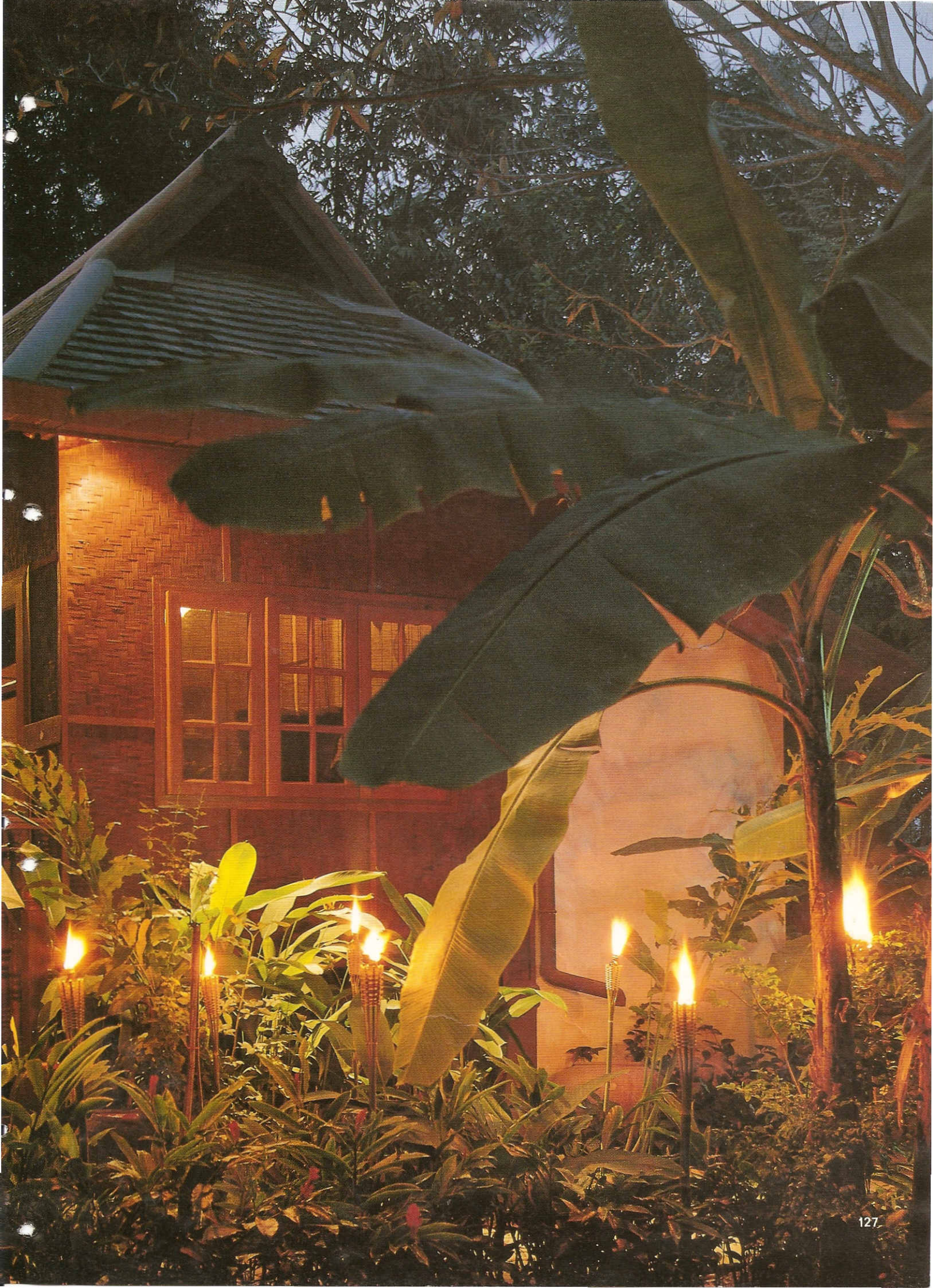
ตั้งใหญ่สำหรับนั่งพักผ่อนโดยฝีมือช่าง
จีนกับหมอนหลายใบ หรือจะขยับเข้า
ใกล้ธรรมชาติเพื่อฟังเสียงดนตรีจากสาย
ลมที่พัดใบไม้และเสียงน้ำไหลจากหลูก
วน้ำ ก็สามารถเลือกนั่งบนเบาะที่ปักกับ
พื้นกระเบื้องหลังบ้านเพื่ออ่านหนังสือได้
เมื่อต้องการความเป็นส่วนตัวก็เพียงแต่
ปิดบานเลื่อนกระจกและชักม่านเท่านั้น
ส่วนชั้นล่างจะเป็นห้องน้ำใหญ่ 2 ห้อง
และมีลานโล่งที่มีลมพัดผ่านเย็นสบาย

ทางเดินไปสู่ศาลาริมน้ำยามค่ำ

อีกมุมหนึ่งของเรือนพักเจ้าของยามค่ำ

ส่วนรับรองแขกในตัวเรือนหลังใหญ่
ตกแต่งด้วยเครื่องเรือนเก่าร่วมสมัย

ศาลาที่เป็นโรงเลี้ยงวัว ถูกดัดแปลงเป็นศาลาพักผ่อน-นั่งเล่น

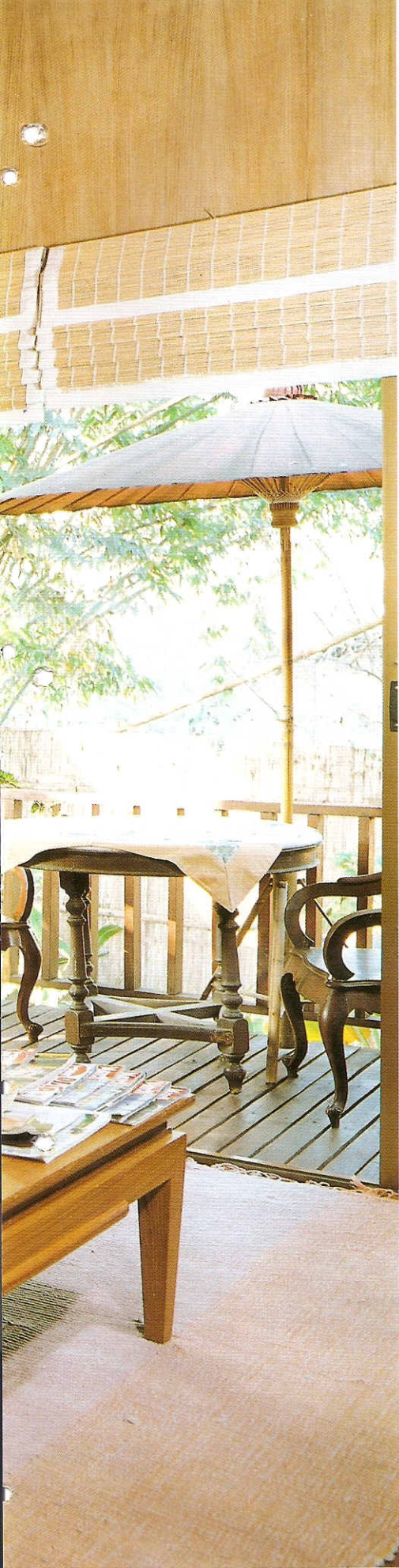
ห้องอาหารจากโรงเลี้ยงวัวเดิมได้ปรับปรุงโดยเทคอนกรีตยกพื้นปูกระเบื้องใหม่ แบ่งเป็นส่วนของโต๊ะอาหารและมุมพักผ่อนที่เปิดโล่งนี้ ซึ่งเป็นที่รวมของสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่จะพร้อมหน้าในเวลาอาหารเย็นและวันหยุด และเป็นที่รับรองเพื่อนฝูงอยู่เป็นนิตย์ ไม่ว่าจะมาเป็นเพื่อนฝูงในเชียงใหม่ กรุงเทพฯ รวมถึงเพื่อนที่มาจากแดนไกลต่างประเทศ

ห้องครัว ปรับปรุงจากคอกหมูเก่าแก่เดิม โดยกำจัดกลิ่นเหม็นและปูกระเบื้องก่ออิฐถือปูนครึ่งผนังและตีระแนงไม้ไผ่เหมือนเดิม เน้นเรื่องความเป็นระเบียบและสะอาดทั้งภายในและภายนอกโดยรอบบ้าน ที่เจ้าของมักจะเดินเท้าเปล่าเป็นประจำ

จากโรงเลี้ยงวัว ถูกดัดแปลงตกแต่งเป็นศาลาพักผ่อน และรับประทานอาหาร

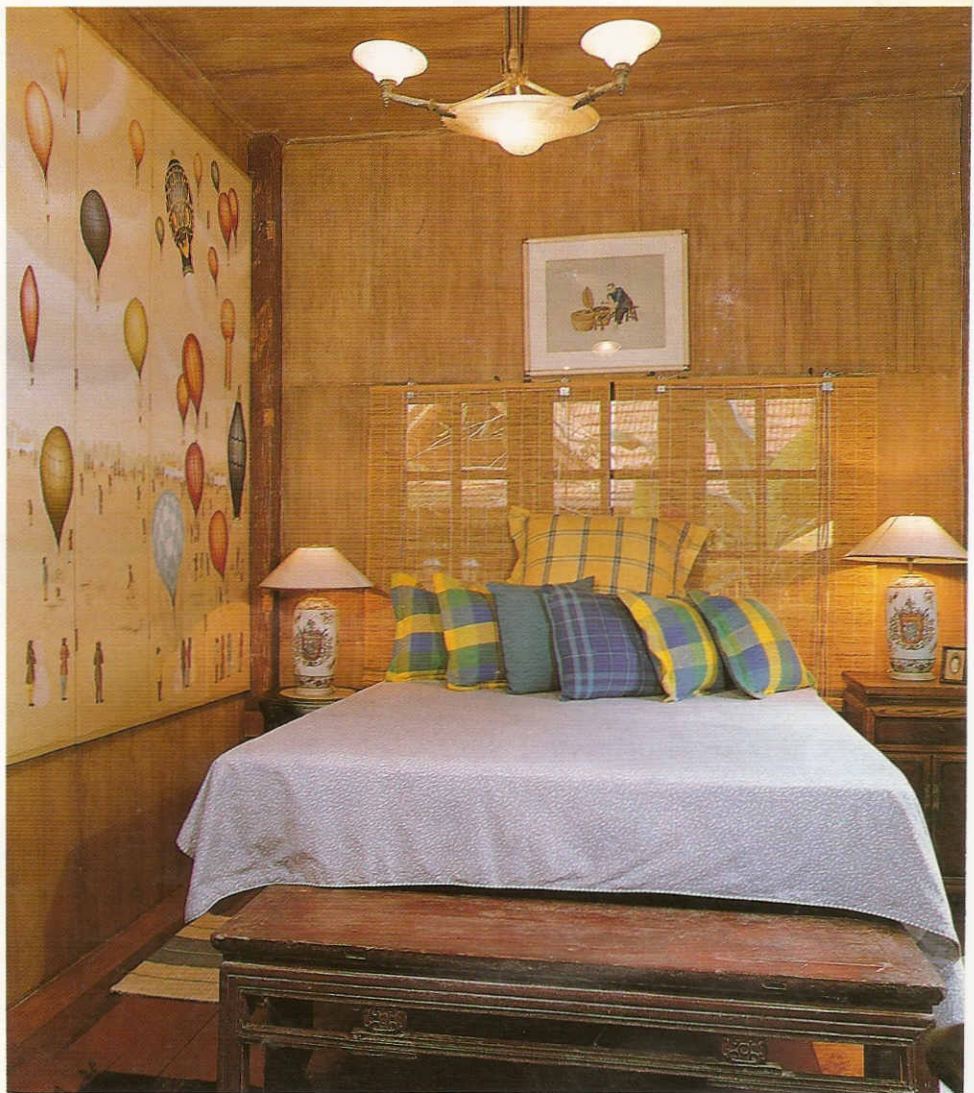
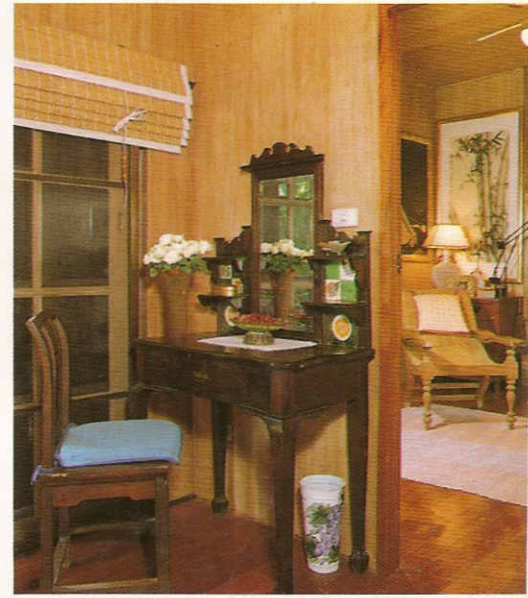

บ้านไม้ไผ่ เป็นบ้านที่สร้างด้วย
งบประมาณเพียงสองแสนกว่าบาท เป็น
บ้านยกพื้นประมาณ 1 เมตร ทำด้วย
เสาคอนกรีตและผนังทำด้วยไม้ไผ่สาน
ภายในกรุไม้อัดสัก ประกอบด้วยห้อง
นอนพร้อมห้องน้ำ 2 ห้อง 1 ห้องรับแขก
มีระเบียงเชื่อมทางขึ้นทั้ง 2 ด้าน ส่วน
ระเบียงนั่งเล่นหลังบ้าน หลังคาเปิดโล่ง
มองเห็น “หลุก” วนน้ำ ภายในบ้านตกแต่ง
ด้วยเฟอร์นิเจอร์และภาพเขียนของ
จีนที่หาได้ในเชียงใหม่ ห้องนอนใหญ่
ของเจ้าของบ้านใช้หมอน และผ้าคลุม
เตียงเป็นผ้าปักมือช่างจีนเช่นกัน อัน
เนื่องมาจากความผูกพันที่มีบรรพบุรุษ
มีเชื้อสายเป็นชาวจีนโพ้นทะเลนั่นเอง

ส่วนพักผ่อนกลางในเรือนที่เจ้าของ
ใช้พักอาศัยในบรรยากาศแบบตะวันออก
มีประตูบานเลื่อนเปิดออกสู่ระเบียงหลัง

ห้องนอนอีกห้องในเรือนพักที่เจ้าของใช้เป็นเรือนนอน

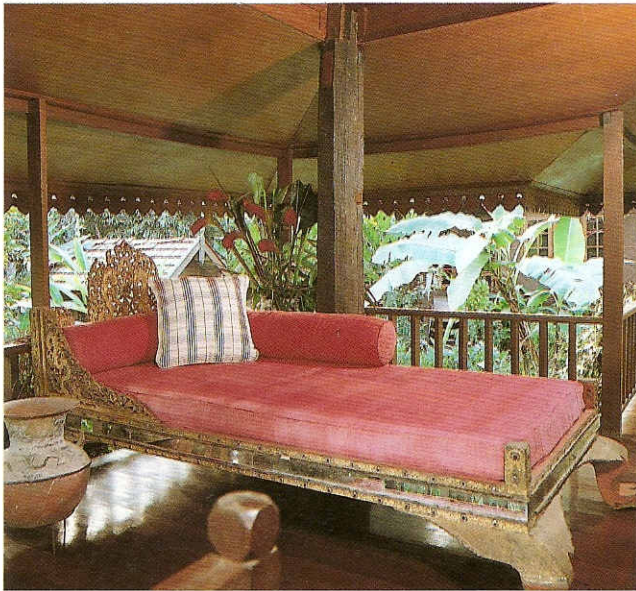
ศาลาไม้ไผ่ริมน้ำ สำหรับนั่งชมกระแสน้ำที่ไหลพัดให้กังหันวิดน้ำหมุนรอบไปเรื่อยๆ

โถงจีนโบราณตั้งประดับตรงบันไดทางขึ้น

ศาลาไม้ไผ่ริมน้ำหลังบ้าน เป็นมุมพักผ่อนอีกมุมหนึ่งที่ได้อาศัยความร่มรื่นเย็นสบาย จากกอไผ่และสายน้ำแม่มิม ซึ่งมีทางลงไปแม่น้ำสำหรับลอยกระทงในคืนวันเพ็ญเดือนสิบสองและไปชม “หลุก” ที่เจ้าของบ้านใช้ช่างชาวบ้านที่สามารถทำ “หลุก” วิดน้ำได้ ซึ่งเหลือเพียงคนเดียวในหมู่บ้าน

“หลุก” เป็นเทคโนโลยีชาวบ้านที่ทำจากวงล้อเกวียนและไม้ไผ่ โดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านมาทำเป็นเครื่องวิดน้ำ โดยใช้พลังงานธรรมชาติจากการไหลของน้ำ วิดน้ำเข้าไปใช้ในเรือสวนไร่นา แต่เดิมเจ้าของบ้านตั้งใจจะใช้น้ำจากแม่น้ำรดสวนภายในบ้านตลอดไป อยู่มาระยะหนึ่งพบว่าต้นไม้เหี่ยวเฉาไม่งาม ซึ่งเป็นผลพวงมาจากสารพิษของโรงงานดองผัก ผลไม้ ที่อยู่ต้นน้ำ

ได้ปล่อยสารพิษลงแม่น้ำ อีกทั้งชาวบ้านบางส่วนก็ทิ้งขยะ และพลาสติกลงแม่น้ำ ทำให้แม่น้ำสกปรก จึงไม่สามารรถใช้น้ำที่ทดได้จาก “หลุก” วิดน้ำเพื่อรดน้ำต้นไม้ได้ จึงได้แต่เพียงชื่นชมในความงามของ “หลุก” และความสามารรถของภูมิปัญญาชาวบ้าน ชิมชับกับอาหารใจที่ได้จากเสียงดนตรีของ “หลุก” วิดน้ำที่เทน้ำลงไหลรินเป็นจังหวะต่อเนื่อง...ยาวนาน

มุมต่าง ๆ บนเรือนพักแขกที่มีห้องนอนเดียว

บ้านแก้ว...ริมธาร แห่งนี้ยังคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหมู่บ้านเดิม มักจะเป็นที่มาเยือนของครูและนักเรียนในหมู่บ้านอยู่เสมอ เพื่อดูวิธีการจัดสวน ปลูกไม้ดอก และการตกแต่งบ้าน อันเป็นแบบอย่างของการประยุกต์ใช้วัสดุท้องถิ่นราคาถูกลงมาตกแต่งบ้าน การใช้ไม้ไผ่ขึ้นร้านมัดด้วยเชือกป่านมะนิลาดกแต่งด้วยไม้ดอกนานาพันธุ์ แม้กระทั่งฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านจักสาน “ซ้อล้อ”

ใส่ตะเกียงน้ำมันก๊าดให้แสงสว่างทุกคำคืน ประจูดังบ้านนี้มีงานเลี้ยงอยู่เนื่องนิตย์ ไม่เว้นแม้กระทั่งลุงเจ้าของบ้านคนเดิมที่หันหลังให้อาชีพทำนาและส่งวัว ควาย เข้าโรงฆ่าสัตว์แล้ว ก็เข้าวัดปฏิบัติธรรมเป็นกิจวัตรทุกวันพระ ทั้งยังเล่าขานถึงการประยุกต์ตกแต่งบ้านเดิมของตนด้วยความภาคภูมิใจเสมอ วันไหนคิดถึงบ้านหลังเก่าก็แวะเวียนมาขอนอนค้างบ้างเป็นบางครั้งบางคราว เป็นสายใยซึ่ง

ความผูกพันของลุงกับเจ้าของบ้านแก้ว...ริมธาร คนใหม่ ที่เปรียบเสมือนญาติผู้ใหญ่ ที่ทำให้ต้องเลิกล้มความคิดที่จะทุบบ้านหลังเก่าทิ้งไป เนื่องจากเห็นแก่ความสุขในบั้นปลายชีวิตของลุงเจ้าของบ้านคนเดิม ได้เพียงแต่ประยุกต์ และปรับปรุงบ้านเดิมให้มีใช้บ้านราคาแพง แต่ก็นำมาซึ่งความสุขและความภูมิใจ เป็นบ้านพักผ่อนที่แท้จริงของเจ้าของ ดังเป็น “บ้านแก้ว... ริมธาร” แสนสุขตลอดไป